

Dania Sygn. akt I C 103/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożena Chłopecka

Protokolant: Karolina Stańczuk

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2020 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. F.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę kwoty 128.979,44 zł

I. umarza postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 112.165,63 zł (sto dwanaście tysięcy sto sześćdziesiąt pięć złotych i sześćdziesiąt trzy grosze),

II. zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. F.:

1) kwotę 16.813,81 zł (szesnaście tysięcy osiemset trzynaście złotych i osiemdziesiąt jeden groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 stycznia 2019r. do dnia zapłaty,

2) kwotę 156,57 zł (sto pięćdziesiąt sześć złotych i pięćdziesiąt siedem groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 31 stycznia 2019r. do dnia zapłaty,

3) kwotę 389,34 zł (trzysta osiemdziesiąt dziewięć złotych i trzydzieści cztery grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 marca 2019r. do dnia zapłaty,

III. nakazuje zwrócić M. F. ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 2.804,14 zł (dwa tysiące osiemset cztery złote i czternaście groszy),

IV. zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. F. kwotę 3.644,86 zł (trzy tysiące sześćset czterdzieści cztery złote i osiemdziesiąt sześć groszy) z tytułu zwrotu opłaty od pozwu oraz kwotę 5.417 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt: IC 103/19

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 28 stycznia 2019 roku przeciwko pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. powódka M. F. domagała się zasądzenia od pozwanej kwoty 128.979,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie płatnymi od dnia 19 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty, tytułem wynagrodzenia w związku z dokonaną zawodowo odsprzedażą oryginalnych egzemplarzy utworów (droit de suite) W. F.. Ponadto powódka domagała się zasądzenia od pozwanej kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż jest jedyną spadkobierczynią po zmarłym W. F., który był polskim artystą malarzem, grafikiem, plakacistą i rzeźbiarzem. Pozwana od dnia 22 listopada 2018 roku do 6 grudnia 2018 roku organizowała aukcje, w ramach których zawodowo odsprzedała 6 oryginalnych egzemplarzy utworów W. F..

W związku z odsprzedażą przez pozwaną 6 oryginalnych egzemplarzy utworów, powódka wskazała, że należne jest jej droit de suite, którego łączna kwota wynosi 128.979,44 złotych. Powódka wskazała, że wysokość należnego droit de suite została obliczona dla każdej odsprzedaży oryginalnego egzemplarza utworu W. F. w ramach aukcji zorganizowanych przez pozwaną na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych przy zastosowaniu średniego kursu euro ogłoszonego przez NBP w dniu poprzedzającym dokonanie każdej z czynności odsprzedaży /pozew k. 3-5./.

Pozwana (...) S.A. w odpowiedzi na pozew z dnia 9 kwietnia 2019 roku wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki kosztów postępowania. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana wskazała, iż zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy o prawach autorskich twórca (spadkobierca) nabywa roszczenie o zapłatę droit de suite dopiero z chwilą wykonania umowy sprzedaży oryginalnych egzemplarzy utworów, a nie w momencie jej zawarcia. Pozwana podniosła również odmienny niż przyjęty w pozwie sposób wyliczenia droit de suite. Pozwana wskazała, iż za obraz W. F. (...) po dokonaniu odsprzedaży rozliczyła się z powódką. Dodała również, że nie doszła do skutku sprzedaż objęta pozvem tj. obraz (...), wobec czego dochodzone przez powódkę droit de suite od powyższej transakcji, jako od sprzedaży niedokonanej, powództwo powinno zostać oddalone /odpowiedź na pozew k. 47- 53/.

W piśmie procesowym z dnia 31 stycznia 2019 roku w związku z uznaniem powództwa i ze spełnieniem świadczenia przez pozwaną w części, powódka ograniczyła powództwo co do kwoty 68.032,64 zł. Powódka wniosła więc o zasądzenie od pozwanej kwoty 60.949,80 zł wraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty, kwoty 156,57 zł wraz z ustawowymi za opóźnienie od dnia 31 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych /k.42/.

W piśmie procesowym z dnia 3 marca 2020 roku powódka kolejny raz ograniczyła powództwo co do kwoty 44.132,99 zł wraz ze zrzeczeniem się roszczenia w tej części. Ponadto powódka wskazała, iż dokonana przez pozwanego wpłata zaliczyła w pierwszej kolejności na należne powódce odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od kwoty 44.132,99 zł od dnia 19 stycznia 2019 roku do dnia 5 marca 2019 roku, które wynoszą 389,34 zł, a w dalszej kolejności za roszczenie główne w kwocie 43. 743,65 zł. Zatem powódka wniosła ostatecznie o zasądzenie zaległej kwoty roszczenia głównego:

- a) w wysokości 16.813,81 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie płatnymi od dnia 19 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty;
- b) w wysokości 156,57 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie płatnymi od dnia 31 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty;
- c) w wysokości 389,34 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie płatnymi od dnia 6 marca 2019 roku do dnia zapłaty /k.116/.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie /protokół rozprawy k. 147-147v./.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. F. był artystą malarzem, grafikiem, plakacistą i rzeźbiarzem. Powódka M. F. jest jedyną spadkobierczynią po zmarłym W. F. /**dowód:** postanowienie Sądu Rejonowego w Grójcu – k. 8/.

Pozwana (...) S.A. z siedzibą w W. zajmuje się zawodowo sprzedażą dzieł sztuki /okoliczność bezsporna/.

W okresie od 22 listopada 2018 roku do 6 grudnia 2018 roku (...) S.A. zorganizowała aukcje w ramach których odsprzedała 6 oryginalnych egzemplarzy utworów W. F.. Były to następujące dzieła:

1. N 37 z 1963 roku (cena odsprzedaży 380.000 zł, aukcja z dnia 6 grudnia 2018 roku);
2. M 39 z 1969 roku (cena odsprzedaży 4.000.000 zł, aukcja z dnia 29 listopada 2018 roku);

3. M 72 z 1969 roku (cena odsprzedaży 2.400.000 zł, aukcja z dnia 29 listopada 2018 roku);
4. M 79 z 1968 roku (cena odsprzedaży 640.000 zł, aukcja z dnia 29 listopada 2018 roku);
5. Fale z 1973 roku (cena odsprzedaży 55.000 zł, aukcja z dnia 22 listopada 2018 roku);
6. Fale z 1972 roku (cena odsprzedaży 45.000 zł, aukcja z dnia 22 listopada 2018 roku).

Informacje o sprzedaży opisanych w punktach od 1 do 6 utworów plastycznych na aukcjach pozwanej spółki wraz z uzyskanymi cenami sprzedaży znajdują się na stronie internetowej (...) /**dowody**: wydruki ze strony internetowej pozwanego – k. 14-21/.

Powódka dokonała obliczeń należności z tytułu droit de suite dla każdej odsprzedaży przy zastosowaniu średniego kursu euro ogłoszonego w NBP w dniu poprzedzającym dokonanie każdej z tych czynności. Należności te wynosiły:

1. 15.689,60 zł za obraz(...);
2. 44.395,22 zł za obraz (...);
3. 40.395,18 zł za obraz (...);
4. 23.499,40 zł za obraz (...)
5. 2.750,02 zł za obraz (...);r.;
6. 2.250,02 zł za obraz (...);r.

Zgodnie z tymi wyliczeniami pismem z dnia 10 stycznia 2019 roku M. F. wezwała (...) S.A. do zapłaty kwoty 159.393,94 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności w terminie siedmiu dni od dnia odebrania wezwania, tytułem wynagrodzenia w związku z dokonaną zawodowo odsprzedażą oryginalnych egzemplarzy utworów W. F.. Wezwanie do zapłaty zostało odebrane 17 stycznia 2019 roku /**dowody**: wezwanie do zapłaty – k. 22, z.p.o. – k. 32/.

Natomiast (...) S.A. w odpowiedzi na to wezwanie do zapłaty w piśmie z dnia 29 stycznia 2019 roku uznała roszczenie powódki co do droit de suite w zakresie następujących oryginalnych egzemplarzy utworów:

1. M 72 - 40.185,38 zł (żądanie 40.395,18 zł);
2. M 79 - 22.951,50 zł (żądanie 23.499,40 zł);
3. Fale 1973 r. - 2.717,28 zł (żądanie 2.750,02 zł);
4. Fale 1972 r.- 2.178,48 zł (żądanie 2.250,02 zł).

W tym samym piśmie pozwana poinformowała pełnomocnika powódki, iż nie otrzymała jeszcze płatności za obraz (...), zaś sprzedaż obrazu (...) wylicytowanego na aukcji w dniu 6 grudnia 2018 roku nie doszła do skutku. Do pisma dołączono potwierdzenie realizacji płatności na kwotę 98.325,16 złotych tytułem należnego droit de suite. Płatność ta obejmowała ponadto droit de suite za obraz (...) sprzedany w dniu 3 października 2018 roku w wysokości 30.292,52 /**dowody**: pismo z dnia 29 stycznia wraz z dowodem zapłaty k. 83-84/.

W dniu 5 marca 2019 roku spółka (...) Sp. z o.o. w W., wykonująca czynności zlecone przez (...) S.A. uściśliła na rzecz powódki M. F. (za pozwaną) kwotę 44.132,99 zł za obraz (...) /**dowód**: oświadczenie spółki (...) k. 118-119/.

Powyższy stan faktyczny był między stronami niesporny, a Sąd ustalił go na podstawie wyżej wymienionych dowodów, przede wszystkim złożonych do akt kopii dokumentów. Sąd dał wiarę powołanym wyżej kopiom, których

autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu, a nadto nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania, dlatego też Sąd mógł oprzeć się na nich, jako na dowodach.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. Sąd umorzył postępowanie w zakresie żądania kwoty 112.165,63 zł, co do której powódka skutecznie cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia (pismo z 31 stycznia 2019 r. - k. 42 i pismo z dnia 3 marca 2020 roku k. 116). Z uwagi na to, że cofnięcie pozwu nastąpiło jeszcze przed rozprawą, Sąd zwrócił powódce połowę opłaty od cofniętego pozwu – 2804,14 zł, na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (punkt I i III wyroku).

W pozostałym zakresie powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Jak wskazała powódka podstawę prawną żądania pozwu stanowi art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. 1994 nr 24 poz. 83).

Zgodnie treścią z art. 19 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych twórcy i jego spadkobiercom, w przypadku dokonanych zawodowo odsprzedaży oryginalnych egzemplarzy utworu plastycznego lub fotograficznego, przysługuje prawo do wynagrodzenia stanowiącego sumę poniższych stawek:

- 1) 5% części ceny sprzedaży, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale do równowartości 50 000 euro, oraz
- 2) 3% części ceny sprzedaży, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 50 000,01 euro do równowartości 200 000 euro, oraz
- 3) 1% części ceny sprzedaży, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 200 000,01 euro do równowartości 350 000 euro, oraz
- 4) 0,5% części ceny sprzedaży, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 350 000,01 euro do równowartości 500 000 euro, oraz
- 5) 0,25% części ceny sprzedaży, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale przekraczającym równowartość 500 000 euro - jednak nie wyższego niż równowartość 12 500 euro.

Powołany wyżej artykuł ustanawia na rzecz twórcy i jego spadkobierców majątkowe prawo autorskie powszechnie określane jako droit de suite. Jego istota sprowadza się do przyznania autorowi dzieła plastycznego oraz autorom niektórych innych kategorii dzieł, a także ich spadkobiercom, prawa do określonego ułamka ceny osiągniętej przez dzieło sztuki przy każdej kolejnej odsprzedaży dokonanej w obrocie profesjonalnym.

Wedle art. 19³ ust.1 prawa autorskiego do zapłaty wynagrodzenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 i art. 19¹, jest obowiązany sprzedawca, o którym mowa w art. 19² ust. 2, a gdy działa na rzecz osoby trzeciej, zawodowo zajmującej się handlem dziełami sztuki lub rękopisami utworów literackich i muzycznych, odpowiada z nią solidarnie.

Zgodnie z art. 19² ust. 2 prawa autorskiego zawodową odsprzedażą w rozumieniu art. 19 ust. 1 i art. 19¹ są wszystkie czynności o charakterze odsprzedaży dokonywane, w ramach prowadzonej działalności, przez sprzedawców, kupujących, pośredników oraz inne podmioty zawodowo zajmujące się handlem dziełami sztuki lub rękopisami utworów literackich i muzycznych.

Mając na uwadze treść przepisów art. 19³ ust.1 i 19² ust. 2 prawa autorskiego Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że osobą zobowiązaną do zapłaty wynagrodzenia z tytułu droit de suite jest sprzedawca dokonujący zawodowej odsprzedaży utworu. Sąd nie podzielił jednak poglądu strony pozwanej, że sprzedawcą w rozumieniu art. 19³ ust.1 prawa autorskiego jest tylko właściciel utworu, który dokonuje jego zawodowej odsprzedaży. Zdaniem Sądu sprzedawcą zobowiązanym do zapłaty wynagrodzenia z tytułu droit de suite jest również zawodowy pośrednik (np.

dom aukcyjny, agent) dokonujący czynności odsprzedaży utworu na rzecz właściciela będącego osobą trzecią. W ocenie Sądu sprzedawcą

w rozumieniu wskazanego przepisu jest osoba dokonująca zawodowej odsprzedaży we własnym imieniu i na własny rachunek (właściciel utworu), osoba dokonująca zawodowej odsprzedaży we własnym imieniu, ale na rachunek właściciela (np. komisant) oraz osoba dokonująca odsprzedaży utworu w imieniu i na rachunek właściciela.

W niniejszym postępowaniu powódka dochodziła roszczenia z tytułu wynagrodzenia w związku z dokonaną profesjonalnie odsprzedażą oryginalnych egzemplarzy utworów (droit de suite) spadkodawcy powódki -W. F. w ramach zorganizowanych przez (...) S.A. z siedzibą w W. aukcji w okresie od dnia 22 listopada 2018 roku do dnia 6 grudnia 2018 roku.

W powołanym powyżej art. 19 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych ustawodawca wprowadził jednocześnie próg cenowy, którego przekroczenie powoduje konieczność zapłaty wynagrodzenia. Jego wysokość ustalono na stosunkowo niskim poziomie 100 euro. Wynagrodzenie zostało uzależnione od ceny sprzedaży. Stanowi je suma obliczonych procentowo części ceny sprzedaży mieszczącej się w każdym z przewidzianych w art. 19 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych przedziałów kwotowych: do równowartości 50 000 euro, od równowartości 50 000,01 euro do równowartości 200 000 euro, od równowartości 200 000,01 euro do równowartości 350 000 euro, od równowartości 350 000,01 euro do równowartości 500 000 euro, od równowartości 500 000,01 euro wzwyż. Stawki procentowe wynoszą odpowiednio 5%, 3%, 1%, 0,5% i 0,25%. Wynagrodzenie łącznie nie może przekroczyć 12 500 euro lub równowartości tej kwoty. Podstawą obliczenia wynagrodzenia z tytułu droit de suite jest cena wskazana przez strony w umowie. Jeżeli cena faktycznie zapłacona różni się od ceny wskazanej w umowie, twórca oraz jego spadkobiercy mogą domagać się zapłaty wynagrodzenia od ceny faktycznie zapłaconej.

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy należy wskazać, iż powódka M. F. wykazała, że przysługuje jej wynagrodzenie tytułem droit de suite od pozwanego. W okresie od 22 listopada 2018 roku do 6 grudnia 2018 roku pozwany zorganizował aukcje w ramach których odsprzedał 6 oryginalnych egzemplarzy utworów W. F.. Przy czym pozwany zapłacił jedynie część roszczenia należnego powódce w kwocie 112.165,63 złotych. Wobec czego należało zasądzić od pozwanego na rzecz powódki całą dochodzącą kwotę w wysokości 16.813,81 złotych oraz 545,91 zł z tytułu zaległych odsetek.

Z materiału dowodowego niniejszej sprawy wynika, że cena poszczególnych egzemplarzy utworów była ceną brutto i obejmowała podatek VAT, opłatę aukcyjną oraz należność z tytułu droit de suite. Powyższymi kosztami został więc każdorazowo obciążony nabywca wylicytowanego na aukcji obrazu. Zatem pozwany nie może obciążać ww. opłatami powódki, albowiem zostały one już zapłacone. Ponadto skoro powódka nie jest płatnikiem podatku VAT, nie ma podstaw, aby należności z tytułu VAT odejmować od wartości ceny uzyskanej ze sprzedaży (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 7 sierpnia 2018 r., I ACa 263/18). Wobec powyższego należało zasądzić od pozwanego na rzecz powódki kwoty wskazane w pkt II wyroku.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut pozwanego odnośnie niedokonanych odsprzedaży dzieł. Pozwany w żaden sposób nie udowodnił, że do tych transakcji nie doszło. Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, iż sprzedaży dokonano w trybie aukcyjnym. Zgodnie z przepisem art. 70² § 2 k.c. umowa zawarta zostaje w chwili przybicia. Skoro strona kwestionuje ten moment zawarcia umowy powinna przedstawić treść umowy, z której wynika, że jest ona zawarta w innej chwili. Jeśli faktycznie umowy miałyby charakter warunkowy, to ciężar dowodu, zgodnie z przepisem art. 6 k.c. spoczywał na stronie pozwanej i to ona powinna wykazać, że skutki przybicia są niebyłe.

O odsetkach ustawowych orzeczono zgodnie z żądaniem powódki. Podstawę prawną tego rozstrzygnięcia stanowi przepis art. 481 § 1 i 2 k.c.

O kosztach procesu (pkt II wyroku) Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Powódka wygrała spór w całości, wobec czego należało zasądzić od pozwanego na jej rzecz poniesione przez nią koszty procesu. Na zasądzoną składała się kwota 3644,86 złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, opłata skarbową od pełnomocnictwa oraz kwota

5 400 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego, ustalona zgodnie z § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U z 2015.1800).